

Istentiszteletek és szentmisék rendje magyar nyelven Nagyszebenben és vidékén

Nagyszeben – református templom – minden vasárnap, 10 óra

Nagyszeben – római katolikus templomok

Szentháromság-templom – minden vasárnap, 10 óra, Nagypiac tér

Teréziánium-templom – minden vasárnap, 11 óra, Gladiolelor utca

Szent Erzsébet-templom – minden vasárnap, 12 óra, Lázáret negyed

Vízakna – református templom – minden vasárnap, 10 óra

római katolikus templom – minden vasárnap, 9 óra

Büriks – református templom – minden második vasárnap, 10 óra

Szentágota – református templom – minden vasárnap, 10 óra

római katolikus templom – minden vasárnap, 10 óra

Oltszakadát – magyar evangélikus templom – minden vasárnap, 10 óra

Kiskapus – magyar evangélikus templom – minden vasárnap, 10 óra

római katolikus templom – minden vasárnap, 10 óra

Bolya – római katolikus templom – minden második vasárnap, 9 óra

Románújfalva – református templom – minden második vasárnap, 10 óra

Mihályfalva – református templom – minden vasárnap, 10 óra

Római katolikus Teréziánium templom Nagyszeben BIRÓ NÁNDOR ALFONZ plébános úr adatai

Temetések 2016-ban

„Isten adjon vigasztalást

az ő Igéjével minden

gyászoló szívű hozzátartozónak.”

Bodijar Margit (Bodijar Istvánné,

szül. Csatlós Margit)

Zakel Rudolf

Szatmári Károly

Kolumbán Mária (Kolumbán Lászlóné,

szül. Balog Mária)

Jakabfi Magda (Jakabfi Dénesné,

szül. Toth Magda)

Trif Daniela (Trif Eugenné,

szül. Voina Daniela)

Modrig Ildikó-Eszter (Modrig

Arnoldné, szül. Véges Ildikó-Eszter)

Keresztelések 2016-ban

„Növekedjenek a kisdetek testben és lélekben Isten és emberek előtt való kedvességben.”

Pădurar Edan Rafael

Blănaru Luvas (Kiscsűr)

Santo Dan-Andrei

Constandin Ema-Maria

Vizsolyi biblia

1589. február 18. – 1590. július 20. Kezdet és befejezés. Egy „könyv”, mely magyarok millióinak életét változtatta meg. „A könyv”, mely nem csupán papír és nyomdafesték együttese, hanem élő és ható. A magyar hívő emberek számára Vizsoly városa hirtelen ismertté vált. Innen indult útjára a magyar bibliafordítás kincse: a vizsolyi biblia.

A reformáció időszakában és az azt követő évtizedekben a magyar protestáns lelkészek számára nem állt rendelkezésre anyanyelvű biblia. Bár voltak töredékes magyar nyelvű fordítások, mint például a 15. század elején fordított huszita biblia, Komjáthy Benedek *Az Szent Pál levelei magyar nyelven* című munkája 1533-ban, Sylvester János Újtestamentuma 1541-ben, Heltai Gáspár fordítása 1551-1565 között, mégis a teljes szentírás magyar nyelvű fordítása még váratott magára.

Ezt a munkát végezték el Károlyi (Károlyi) Gáspár és munkatársai. Károlyi Nagy-károlyban született (innen a vezetéknev is), később Brassóban, Wittenbergben tanult, majd Göncre került, ahol a Kassa völgyi, majd az abaúji, ezek után pedig Abaúj-Torna egyházmegye seniora lett.

A biblia fordításának 1586-ban fogtak neki. Munkatársai ismeretlenek, az eltérő nyelvezetből arra lehet következtetni, hogy hárman lehettek, és az Ószövetség fordításában segítettek. Az Újszövetséget maga Károlyi fordította, elsősorban a latin Vulgátából, de vélhetőleg felhasználta a korábban készült részleges magyar bibliafordításokat is. Károlyi így ír erről a munkáról: „*Istennek nevét segítségül híván, minék utána hozzá kezdettem volna egynéhány jámbor tudós atyafiakkal, kik nekem a fordításban segítségül voltak, meg nem szüntem addig, míg nem véghöz vittem a Bibliának egészben való megfordítását.*”

A fordítás 3 évet vett igénybe, de már 1589. február 18-án elkezdődhetett a biblia nyomtatása. A nyomtatást a lengyel Mantskovit(s) Bálint nyomdász Galgócról Vizsolyba áthelyezett műhelyében végezték, aki Németalföldről hozatott új betűket a nyomtatáshoz. Ebben az időpontban a fordítás még nem állt teljesen készen, a frissen elkészült részeket szinte laponként vitték diákfutárok, köztük Szenczi Molnár Albert Göncről Vizsolyba. A teljes biblia kinyomtatásához négy és fél millió betűt

kellett kiszedni, a nyomtatáshoz előkészíteni, mindezt kézzel. A papírt Lengyelországból hozták.

A Vizsolyban folyó nagy munkálatok magukra vonták a mélyen katolikus Habsburgok figyelmét is. 1589. március 3-án Ernő főherceg személyesen utasította a szepesi kamarát, hogy Vizsoly birtokosának, Rákóczi Zsigmondnak segítségével a nyomda betűit és könyveit kobozzák el. A főúr azonban felkarolta Károlyiék munkáját, s végül felhasználva ekkor még kiváló bécsi kapcsolatait, sikerült elérnie a szigorú rendelkezés visszavonását.

1590. július 20-án, 417 éve, befejeződött a vizsolyi biblia nyomtatása. A biblia 2412 oldalas, 2 kötetből és 3 részből áll, mintegy 6 kilogrammot nyom, és a másfél év alatt összesen kb. 800 példány készült el a négy sajtógép alatt.

A vizsolyi biblia nyitólapján a címfelirat mellett Magyarország griffmadarak által közrefogott címere szerepel. Ezt követően található Károlyi Gáspár előljáró beszéde, majd az ószövetségi könyvek, melyeket két nagyobb egységbe szerkesztettek, s önálló címlap választ el egymástól. Az Újszövetség címlapjának kezdő szavai „A mi Urunk Jézus Krisztusnak Új Testamentoma”, alatt a nyomdászjelvény látható. Károlyi Gáspár az egyes fejezetek elé tartalmi összefoglalásokat készített, a nehezebb részeket megmagyarázta, gyakran az egyik bibliai részt egy másikkal világította meg, és könnyen érthető példák-
kal szemléltette.

Az elmúlt több mint négy évszázad alatt a Vizsolyban kinyomtatott kötetek nagy része megsemmisült. Mai információk szerint világszerte 52 eredeti példány maradt fenn, ezekből 20 található Magyarországon, illetve 14 Erdélyben (Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Gyulafehérváron).

A fennmaradt eredeti példányoknak nem csupán anyagi értékük jelentős (2001-

ben egyik példány Londonban 26 millió forintnak megfelelő összegért lelt új gazdára), hanem az a szellemi érték, mellyel a vizsolyi biblia a reformáció megerősödését, a könyvnyomtatás meghonosodását és a magyar nyelv tökéletesedését elősegítette. Károlyi Gáspár fordítása 1590 óta még mindig a bibliai magyar ember elengedhetetlen értéke, melynek szavain keresztül jobban megismerheti Teremtőjét és Megváltóját.

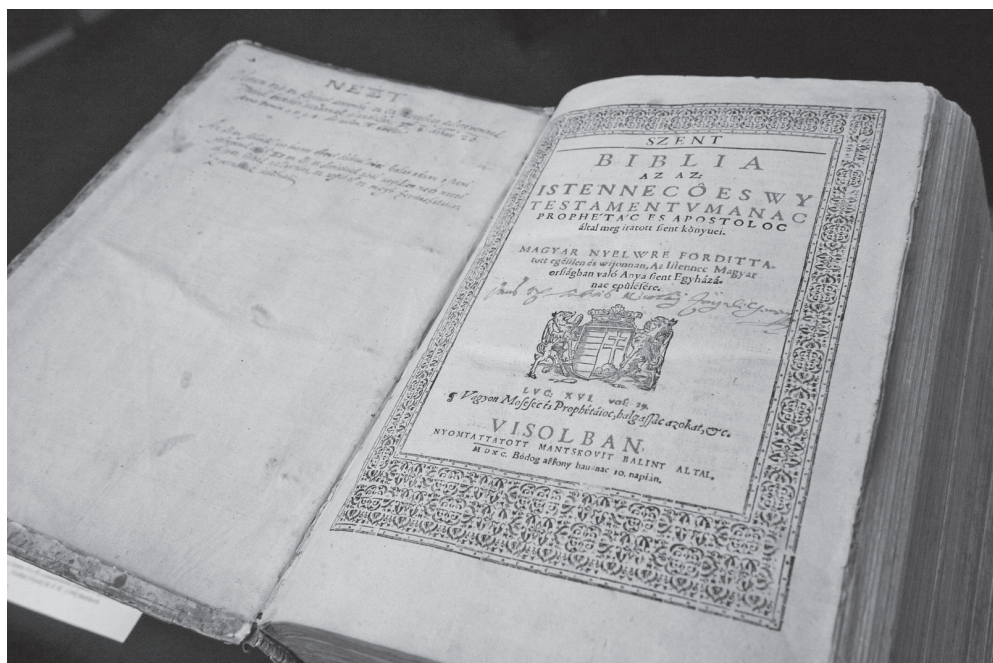
Károlyi ezekkel a sorokkal zárja az utolsó lapon a bibliát:

„Visolban kezdettetett böyt elsőszombaton, az az 18. napián böyt elő hauának 1589. esztendőben. Es el vegeztetett Istennec kegyelmességéből, 20 napián szent Iacob hauának, Christus Wrunk születése után ennyi esztendőben 1590. Kiből diczértesséc az Wrunk áldandó szent Neue mind öröckön öröcké, Amen.”

A reformáció 500. emlékévének jegyében Nagykarolyból elindult a vizsolyi biblia reprint kiadása a Brassói Református Egyházmegye gyülekezeteibe. Alsórákos-tól Brassóig, Nagyszebentől Vízaknaig az év végéig minden gyülekezethez elérkezett, hirdetve, hogy:

Sola Scriptura, Soli Deo Gloria.

**Csiki Loránd Mákszem
vízaknai lelkipásztor**

Újságunk elektronikus formátumban is elérhető
www.nagyszeben-1902.ro